

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ПРОГРАМА

ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВР

для вступників на основі повної загальної середньої освіти та спеціалізованої професійної музичної освіти, здобутої як в національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатах для обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти (музичних училищах, училищах культури, мистецтв), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста

Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма: «ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

До складання вступних випробувань допускаються особи, які мають документ про підготовку відповідно до спеціальності 025 «Музичне мистецтво» за програмами вищих навчальних закладів I та II рівня акредитації, а також особи, які мають документ про повну загальну середню освіту і спеціалізовану професійну музичну освіту (здобуту в коледжах, училищах або у спеціалізованих музичних школах-інтернатах), відповідно до програм вищих музичних навчальних закладів I-II рівня акредитації. **Ці вимоги відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (с. 13 Пояснювальної записки), затвердженого Наказом МОН від 24 травня 2019 р. № 727.**

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- технології виконання хорових творів засобами мануальної техніки;
- основних етапів еволюції хорового виконавства;
- жанрово-стильових особливостей національних та зарубіжних композиторських шкіл та художніх напрямків;
- музичної форми та специфіки виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- основ теорії та історії музики, гармонії, поліфонії та хорознавства.

Уміння:

- розкрити ідейно-художній зміст і стилістичні особливості хорових творів;
- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;

- орієнтуватися в питаннях історії хорового виконавства;
- робити загальний та музично-теоретичний аналіз хорової партитури;
- виявляти специфічні особливості музичної форми виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- грамотно визначати на слух, будувати та співати від звуку інтервали, акорди та гами.

Наявність навичок:

- м'язово-рухової мобільності;
- темпо-метро-ритмічного контролю;
- штрихової техніки;
- динамічної процесуальності;
- володіння власними емоціями;
- володіння технічними прийомами хорового співу;
- професійної гри на фортепіано;
- читання нотного тексту;
- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам.

Творчий конкурс складається з двох сесій: **«Виконавська майстерність»** та **«Основи теорії та історії музичного мистецтва»**.

Перша сесія **«Виконавська майстерність»** передбачає:

- диригування двох контрастних за темпом та характером хорових творів (один твір а capella та один із супроводом);
- виконання двох вокальних творів (народна або авторська пісня, романс, арія тощо);
- виконання на фортепіано 3 творів класичного та сучасного репертуару (поліфонія, велика форма та п'єса або етюд);
- виконання на фортепіано простої чотирирядкової хорової партитури;
- співання голосів хорової партитури а capella.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Для диригування

1. Бортнянський Д. «Достойно есть», «Хоровий концерт № 3, ч. 1», «Херувимська № 7»
2. Гайденко А. «Щедрий вечір»
3. Данькевич К. «Чорний крук» з опери «Богдан Хмельницький»
4. Козак Є. «Думи мої»
5. Калінніков В. «Зима», «Проходить лето»
6. Кошиць О. «На вулиці скрипка грає», фрагмент з Літургії
7. Леонтович М. «Щедрик», «Дударик», «Пряля», «Мала мати...»
8. Лисенко М. «А вже весна» з опери «Зима і весна», «Засвітали козаченьки» з опери «Тарас Бульба», «Україно, світку ти наш», «Молитва за Україну»
9. Майборода Г. «Пролісок»

10. Моцарт В. А. «Літній вечір»
11. Рахманінов С. «Тебе поем», «Шість хорів» для жіночого хору
12. Ревуцький Л. «Ой, чого ти почорніло»
13. Свиридов Г. «Табун»
14. Січинський Д. «Дніпро реве»
15. Станкович Є. «Заключне купало»
16. Стеценко К. «Прометей», «Сон», «Чуєш, брате мій», «Рано вранці новобранці», «Благослови, душе моя, Господа»
17. Форе Г. « Libera me з «Реквієму»
18. Чайковський П. «Соловушко», «Ночевала тучка»
19. Чесноков П. «Да исправится молитва моя», «Ангел вопияше»
20. Шамо І. «Зима», «Осень»
21. Шебалін В. «Утес», «Зимняя дорога»
22. Яковчук О. «Веснянка»

Для фортепіано

23. Кабалевський Д. Прелюдія (до мінор), соч. 38
24. Бах И. Двоголосна інвенція (ля - мінор), триголосна інвенція (до - мінор)
25. Бетховен Л. Варіації (соль - мінор)
26. Колесса Ф. «Фантастичний прелюд»
27. Лисенко М. «Елегія»
28. Скорик С. «Народний танець»
29. Чайковський П. «Квітень» (з циклу «Пори року»)
30. Чимароза Д. Соната (сі - бемоль мажор)
31. Моцарт В. А. Сонати

Друга сесія **«Основи теорії та історії музичного мистецтва»** передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першого етапу;
- вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно-образний зміст, форма);
- уміння проаналізувати музично-теоретичні, вокально-хорові та виконавські тембро-фактурні особливості, текстовий та музичний зміст запропонованих творів;
- знання концертного репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій);
- знання загальновідомої методичної літератури;
- орієнтації в партитурі музичного твору;
- знання відомих диригентів та хорів;
- знання основних елементів диригентської техніки;

- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи);
- знання теорії музики та сольфеджіо.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожну сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки

за проходження першої сесії творчого конкурсу «Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Диригування двох контрастних за темпом та характером хорових творів (один твір <i>a cappella</i> та один із супроводом)	1-30
2.	Виконання двох вокальних творів (народна або авторська пісня, романс, арія тощо)	1-30
3.	Виконання на фортепіано 3 творів класичного та сучасного репертуару (поліфонія, велика форма та п'єса або етюд)	1-30
4.	Виконання на фортепіано простої чотирирядкової хорової партитури; співання голосів хорової партитури <i>a cappella</i>	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки

за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-15
2.	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першої сесії	1-15
3.	Знання специфіки диригентсько-хорової діяльності (орієнтація в партитурі музичного твору, знання основних елементів диригентської техніки тощо)	1-15
4.	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму) та виконавські (вокально-хорові, темброво-фактурні особливості виконаних творів)	1-15
5.	Знання концертного репертуару відомих диригентів і хорів та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій)	1-15

6.	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
7.	Знання музичної літератури і творчості композиторів, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва в обсязі курсів вищих закладів освіти I-II рівня акредитації	1-15
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше 124 балів, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2020 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Має хворобу голосового апарату. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє диригентськими навичками, знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, голосовим апаратом. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє диригентськими навичками на початковому рівні. Має фрагментарні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Майже відсутні музичні та вокальні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування та володіння голосовим апаратом на дуже низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, виявив дуже слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня.

	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування та володіння голосовим апаратом на низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, продемонстрував слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування та володіння голосовим апаратом на низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання нотного тексту з листа, продемонстрував невпевнені знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.
3. Достатній 150 – 175 балів	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програми, що були виконані на інструменті та з диригування, не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив у цілому достатні навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий диригентський та голосовий апарат, але не в повному обсязі продемонстрував наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програми, що були виконані на інструменті або з диригування, не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий диригентський та голосовий апарат, виявляє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, програми, що були виконані на інструменті та з диригування, відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий диригентський та голосовий апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті

	знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє основні практичні навички та добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.
4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми, що були виконані на інструменті та з диригування, повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений диригентський та голосовий апарат, проте виявляє деякі огріхи у відчутті форми, відтворенні художнього образу. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.
	Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми, що були виконані на інструменті та з диригування, повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений диригентський та голосовий апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відчутті форми, відтворенні художнього образ. На високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.
	Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми, що були виконані на інструменті та з диригування, повністю відповідають вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений диригентський та голосовий апарат. На дуже високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. 80 с.
2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учебное пособие для музыкальных вузов и колледжей. М. : Флинта, 2000. 214 с.
3. Берегова О. Музика ХХ – ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя. Частина перша : підручник для вищих мистецьких навч. закладів України III – IV рівнів акредитації. К. : НМАУ імені П.І. Чайковського, 2012. 294 с.
4. Бодак Я. Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до

- XVII століття: навчальний посібник / редакційна колегія : Я.Кеньо, З.Лельо, Б.Пиц. Дрогобич: Коло, 2017. 280 с.
5. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
 6. Грінченко М.О. Історія української музики : дослідження. К. : 1992. 278 с.
 7. Дмитревский Г. Хороведение и управление хором. М. : Лань, 2008. 112 с.
 8. Дубінін І. Гармонія. Ч.1. К. : Музична Україна, 1981. 136 с.
 9. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / пер. з нім. та ред.-упор. Ю.Є.Семенов. Ч.1. Арс-антика, Арс-нова, Гуманізм. Ренесанс. Одеса: «Будівельник», 2003. 188 с.
 10. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / пер. з нім. та ред.-упор. Ю.Є.Семенов. Ч.2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса: «Будівельник», 2004. 240 с.
 11. Єржемський О. Психологія диригента. К. : Муз. Україна, 1991. 103 с.
 12. Живов. В. Л. Хоровое исполнительство: Теория. Методика, Практика: Учебное пособие для вузов. М.: ВЛАДОС, 2003.
 13. Зарубіжна музична культура ХУІІ – ХХ ст.: тематичний збірник наукових праць / Гол.редактор М.Черкашина. К.: «Компас», 1991. 160 с.
 14. Іванова І.Л., Куколь Г.В., Черкашина М.Р. Історія опери : навч. посіб. К. : Музична Україна, 1998. 247 с.
 15. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. Ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004.
 16. Кияновська Л. Українська музична культура. 2-е вид. Тернопіль, 2000. 316 с.
 17. Кияновська Л.О. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Тернопіль : Астон. 2000. 340 с.
 18. Колесса М. Основи техніки диригування. Київ : Музична Україна, 1981. 100 с.
 19. Коломоець О. М. Хорознавство. Київ : Либідь, 2001. 167 с.
 20. Композитори: Енциклопедичне видання / пер. з нім. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2010. 432 с.
 21. Корній Л. Історія української музики : підручник. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
 22. Корній Л. Історія української музики : підручник. Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 388 с.
 23. Лемішко М. Гармонія. Частина І. Діатоніка : навч. посіб. для вищих навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівні акредитації. Вінниця : Нова книга, 2010. 224 с.
 24. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. К. : Музична Україна, 1988.
 25. Мархлевский А.С. Практичні основи роботи у хоровому класі. К. : Музична Україна, 1988. 200 с.
 26. Мілка Є.Г, Шевченко М.К. Гармонічне сольфеджіо : учб. посіб. для музичних училищ та консерваторій. К., 1978. 135 с.

27. Мусин И. А. Техника дирижирования. СПб. : Просветит. изд. центр «ДЕАН-АДИИ-М»: Пушкин. фонд, 1995. 120 с.
28. Осеннева М. С., Самарин В. А. Хоровой класс и практическая работа с хором : учебное пособие для вузов. М. : Академия, 2003. 116 с.
29. Откидач В. М. Історія та теоретичні основи диригування : навч.-метод. посіб. Харків : Форт, 2014. 134 с.
30. Павлишин С. Музыка двадцатого століття: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.
31. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. К., 1980. 211 с.
32. Сіненко О. Історія зарубіжної музики: метод. рек. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 80 с.
33. Смаглій Г. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти культури і мистецтв. Харків : Факт, 2005. 384 с.
34. Способин И. Элементарная теория музыки. М. : Кифара, 1996. 208 с.
35. Супрун-Яременко Н. Поліфонія : посібник для студ. вищих навч. муз. заклад. Вінниця: Нова Книга, 2014. 512 с.
36. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. К.: Муз. Україна, 1998.
37. Ярко М., Ластовецький М., Каралюс М. Історія зарубіжної музики: організаційно-методичні матеріали до самостійної роботи студентів. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І.Франка, 2016. 128 с.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова